

فرهنگ اصطلاحات ژنتیک و بیوتکنولوژی

دکتر ابوالفضل موفقی

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

موفق، ابوالفضل
فرهنگ اصطلاحات ژنتیک و بیوتکنولوژی / تألیف ابوالفضل موفق. —
تهران: آبیژ، ۱۳۸۳.
۲۷۴ ص.

ISBN 964-8397-06-6

فهرستفهرسی بر اساس اطلاعات فیبا
کتابنامه: ص. ۲۷۲ - ۲۷۳.

۱. ژنتیک — واژه‌نامه‌ها — انگلیسی.
 ۲. تکنولوژی زیستی — واژه‌نامه‌ها — انگلیسی.
 ۳. زبان انگلیسی — واژه‌نامه‌ها — فارسی.
- الف. عنوان.

۵۷۶/۵۰۳ QH۴۲۷/م۸ف۴

۸۳-۲۲۰۶۴ م

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب: فرهنگ اصطلاحات ژنتیک و بیوتکنولوژی

تألیف: دکتر ابوالفضل موفق

ناشر: آبیژ

قطع: رقعی

نوبت و تاریخ چاپ: اول - زمستان ۱۳۸۳

تعداد صفحات: ۲۸۰

تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۸۳۹۷-۰۶-۶

● مراکز پخش

کتابیران، خیابان لبافی‌نژاد غربی، بعد از چهارراه کارگر، جنب فروشگاه شیلات،

پلاک ۲۳۷، تلفن: ۶۹۲۶۶۸۷-۶۴۲۲۴۱۶

نویردازان، خیابان لبافی‌نژاد، بین اردیبهشت و فرودین، پلاک ۲۰۶،

تلفن: ۶۴۹۳۴۰۹-۶۴۱۱۱۷۳

اطلاعات پزشکی در مورد علم ژنتیک تا ۵۰ سال پیش محدود بود ولی انفجار یافته‌های حاصله از توسعه و رشد تکنولوژی ژنتیک در چند دهه اخیر اعجاب‌انگیز بوده است. با به‌کارگیری (Polymerase Chain Reaction) و Sequence کردن DNA به وسیله دستگاه پیشرفته و اتوماتیک و به‌ویژه رشد سریع پروژه ژنوم انسانی (Human Genome Project) و نیز ایجاد تکنیک‌های پیشرفته و نوآوری همچون Microarrays، ژنومیک مقایسه‌ای، Proteomics و بیوانفورماتیک، عملکرد گروه پزشکی در تشخیص و درمان بیماری‌ها با پدیده‌ای نوین روبرو شده است. اگرچه در حال حاضر در امور روزمره صاحبان حرف پزشکی این اطلاعات تأثیر بسزایی ندارند ولی به تدریج و با گذشت سال‌ها، اهمیت بیشتری را به دست خواهند آورد. امروزه، تفاوت‌های ژنتیکی انسانی برای شناسایی مبدأ و تکامل سویه‌ها به کار می‌رود، در پزشکی قانونی مورد استفاده قرار می‌گیرد و مهمترین تأثیر ژنتیک افزایش آگاهی از ایتولوژی و پاتوژنز بیماری‌ها است؛ ولی انتظار می‌رود که در آینده‌ای نه چندان دور، ژنتیک نقش مهمتری در تشخیص، پیشگیری و درمان بیماری‌ها ایفا کند.

رشد متحرک‌کننده اطلاعات جدید ژنتیک برای دانشجویان گروه پزشکی و صاحبان حرف پزشکی مسایل عمده‌ای را ایجاد می‌نماید. اشتیاق فراوانی که برای به‌کارگیری تست‌های ژنتیکی در زمینه‌های مختلف ایجاد کرده است همراه با سؤالات اخلاقی فراوانی بوده که منجر به بحث‌ها و گفتگوهای طولانی و تدوین قوانین ویژه گردیده است. در عصر حاضر آشنایی دانشجویان و صاحبان حرف پزشکی با ترمینولوژی و مفاهیم ژنتیک الزامی است و این امر سبب شده که در کتب مرجع مانند کتاب طب داخلی هاریسون که در جلد ۱۰ آن بندرت مطالب ژنتیک یافت می‌شد در جلد ۱۵ سال ۲۰۰۱ بیش از ۴۳ صفحه به اصول ژنتیک اختصاص یافته و در بیش از ۳۰۰ صفحه کتاب

مطالبی از ژنتیک در اتیولوژی، پاتوژنز، تشخیص و درمان بیماری‌های داخلی آورده شود.

جناب آقای دکتر ابوالفضل موفق، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، کوشش شایسته‌ای در جمع‌آوری کتاب حاضر کرده‌اند که به دانشجویان و صاحبان حرف پزشکی برای آشنایی با ترمینولوژی و مفاهیم ژنتیک کمک شایانی می‌نماید. در این مجموعه اصطلاحات و لغات مصطلح در علم ژنتیک به صورت الفبایی آورده شده و نه تنها ترجمه بلکه تعریفی شایسته و قابل فهم از معنای آن شرح داده شده است. امید است این کتاب ارزنده بتواند مورد استفاده فراگیران و دانش‌پژوهان قرار گیرد و توفیقات الهی را نصیب نگارنده فاضل آن نماید.

دکتر فریدون عزیزی

استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

رییس کمیسیون پزشکی شورای پژوهشی علمی کشور

پیش‌گفتار

کتاب فرهنگ اصطلاحات ژنتیک و بیوتکنولوژی که اکنون پیش روی دارید تلاشی است که در جهت ارائه یک منبع جامع و فراگیر به زبان ساده فارسی نگاشته شده است و امید بتوان خلأ موجود را در این زمینه مرتفع نماید. با توجه به اهمیت بسیار فزاینده‌ای که علم ژنتیک و بیوتکنولوژی در طی دهه‌های اخیر کسب نموده است و خمیرمایه اصلی پیشرفت‌های شگرف و غیرقابل تصویری در ابعاد مختلف علوم پزشکی داشته است، اهتمام جهت تفهیم ساده واژه‌های ژنتیک ایده‌ای بود که سالها به آن فکر کرده‌ام و سپس بی‌حد خدای منان را که توفیق عنایت فرمود تا مجموعه‌ای که نزدیک به ده سال با انتخاب واژه‌های کلیدی، زبان گویا، امانت در کلام و استفاده از مفاهیم معادل و کاربردی این مجموعه را به نحو شایسته ارائه نمایم. از آنجایی که همچون علوم کاربردی دیگر واژه‌ها بسیار زیاد و بی‌شمار می‌باشند، در این کتاب جدیدترین، کارآمدترین معانی واژه‌ها و لغات را انتخاب نموده‌ام. با توجه به دقت و تلاش بسیار زیاد جهت احتراز از اشتباه در این کتاب، ولی با این وجود متن حاضر نمی‌تواند بری از اشتباه باشد. لذا از همکاران، استاتید، صاحب‌نظران ارجمند و دانشجویان گرامی تقاضا دارم در صورت برخورد با هرگونه نقص و اشتباه اینجانب را مطلع نمایند تا در تجدید چاپ اصلاح گردد. در امر نگارش و تالیف این کتاب از همسرم خانم دکتر مریم حاجی سیدجواد که مبادرت به پرمحتوا و علمی‌تر کردن این مجموعه نموده است تشکر می‌کنم. همچنین مساعدت در تنظیم، غلط‌گیری و همکاری خانم‌ها نیلوفر صفوی نائینی، دکتر سمیرا بهاری‌زاده، دکتر حمیده موسوی، دکتر سائاز آئینه‌چی، خانم تفتی کمال تشکر را دارم.

از مسئولین گرانقدر موسسه انتشاراتی کتابیران، خصوصاً ریاست محترم آن موسسه جناب آقای دکتر شاپور گهواره و مدیر داخلی خانم لیلا خاکزادیان که در چاپ و انتشار این مجموعه مساعدت فرمودند، سپاسگزارم.

در پایان از استاد گرامی جناب آقای دکتر فریدون عزیزی، رئیس مرکز تحقیقات غدد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و رئیس کمیسیون پزشکی شورای پژوهشی‌های علمی کشور، جهت مساعدت، تشویق در امر اتمام این مجموعه نهایت تشکر را دارم.

دکتر ابوالفضل موفق

متخصص ژنتیک انسانی و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی